

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто пошт. шл. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем.
Рукописи не повертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в квітні 450 зод.
За границюю:
В Америці і Канаді, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 л., Австрії
750 ш. — Заїма адреси і гол.

В СПРАВІ ОГолошенн
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Уряд суспільно-політичної реакції.

Стрєтє у владі. — Жагучє бажання властї. — Склад кабї-
нету суспільно-політичної реакції. — Заява прем'єра Ві-
тоса. — Становище Пілсудського. — Лівниця княє пальцем
у чоботі.

Варшава, 11. травня.

Нарешті польський державний корабель одержав свого керманіча. Є ним ватажок „Пяста“ посол В. Вітос, який у третє приходить до керми у відродженій Польщі. Ше перед димісією уряду Скішинського, пос. Вітос руками й ногами відмахувався від влади. Та з хвилиною уступлення Скішинського запалав таким жагучим бажанням мати реальну владу в руках, що аж за третім разом здійснив своє бажання.

Після невдачі Влад. Грабського пос. Вітос за ініціативою правниці предложив президентові такий склад уряду до затвердження:

Вінкентій Вітос — прем'єр, Моравський — керовник мін. загран. справ, Здеховський — мін. скарбу, Стан. Грабський — мін. просвіти, Смульський — мін. внутр. справ, Звєжинський — віце-мін. внутр. сп. ген. Мальчевський — мін. військ. справ, Осєцький — мін. промислу і торговлі, Кернік — мін. хліборобства, Радван — мін. зем. реформи, Хондзинський — мін. залізниць, Пехоцький — мін. справедливості, Янковський — керовник мін. праці, Рибчинський — керовник мін. суспільних робіт.

Президент листу підписав. Як бачимо персональна зміна теперішнього уряду в порівнанні з попереднім та, що уступив: Скішинський, Рачкевич і ген. Желіговський.

Одержавши затвердження свого кабінету, пос. Вітос, маючи замір аж на другий тиждень стати перед соймом, поки що зложив таку заяву для ужитку преси:

„Уряд, який я створив, подиктувала мені konieczność, а не бажання влади, що в Польщі — головню в теперішніх часах і теперішніх умовах — зовсім не є приємна ані притягаюча, а яка у нас дуже ча-

сто випадає з рук на вулицю. Показом цього є остання криза. Йдуть налягання представити мій кабінет, як уряд провокації і боротьби. Ніщо не може бути більше фальшиве. Уряд створено для всієї держави, а не для політичних партій. Маю ширий намір вести акцію, щоби поширити підстави уряду і втягнути до співпраці всіх тих, що будуть здатні побороти дрібничковість і стати в спільному ряді для добра держави“.

Марш. Пілсудський, який Вітоса віддавна має в печінках, своїм звичаєм користується пресою, щоби

висловити свій погляд на цей уряд суспільно-політичної реакції. В зв'язку з поголосками, немов то Вітос порозумівався з Пілсудським у справі обсади теки мін. військових справ, цей останній дementує ті поголоски та заявляє, що є змушений вести боротьбу з партійним розгарадінням замислює вернути до війська.

Такамо представники лівниці (лівого блоку) відбули нараду, після чого видали комунікат, в якому гостро виступили проти нового видання Хієно-Пяста. Уряд Вітоса, як твердить комунікат, є урядом визиску трудячих мас, урядом катастроф у закордонній політиці, заломанням оборонної сили держави та повної перепони у відбудові господарського життя Польщі.

Уряд Вітоса спирається на партіях т. зв. кадовбового кабінету Скішинського з додатком 19 голоців ХН. (Дубадеків-монархістів).

Реорганізація Ради Союзу Народів.

Склад комісії. — Явність засідання. — Становище делегатів. — Сема сесія Союзу Народів.

Женева, 10. травня.

Нині зібралось тут конститууюче засідання комісії для розглянення справи перебудови Ради Союзу Народів. До комісії входять: нім. амбасадор фон Геш, Ле Бретон (Аргентина), Д' Брусер (Бельгія), Монтаракос (Бразилія), Гао-Гасін-Чу (Китай), Роберт Сесіль (Англія), Папатіос (Еспанія), Поль Бонкур (Франція), Шіяльє (Італія), Матсуда (Японія), Сокаль (Польща), Зеборг (Швеція), Мотта (Швейцарія), Вєвєрка (Чехословаччина), Гуані (Уругвай). Предсідником вибрала комісія союзного радника Мотту. Наради потривають з тиждень.

На внесення лорда Роб. Сесіля засідання спец. комісії для розглянення справи складу Ради Союзу Нар. буде явне. Р. Сесіль в імені англійського уряду заявив, що Англія противиться всяким радикальним

змінам у складі Ради. Можна вводити розважні й повільні зміни. Шіяльє заявив, що не слід усувати різниці між постійними й непостійними членами Ради, заявив за збільшення складу Ради найбільше на 2—3 місця. Папатіос вказує на вагу одноступності в Раді. Гуані зазначив, що держава центр. Америки були проти ділення членів Ради на постійних і непостійних. Всєтаки бесідник не заявляється тепер за усуненням того ділення.

На пополудневім засіданні Поль Бонкур заявив, що збільшення ради було би лише продовженням дотеперішнього поступування, бо вже від 1921 р. Раду реорганізували в цьому напрямку. Збільшена Рада буде дійсно представничеством Зборів. Тепер не підношено справи збільшення постійних місць крім Німеччини. А треба вже тепер обговорити, яке слід ухвалити рішення в справі збільшення непостійних місць. Можна то узглядити негайно і незалежно від порядку, в яким будуть обіймати ті місця. Конче треба узглядити географічні умовини поодиноких держав, так щоби географічні групи були заступлені в Раді.

Віцєграф Іші, предст. Японії, те першій предсідник Ради Союзу Народів скликав VII. сесію Союзу Народів на 6. вересня 1926 р.

Біржа.

Гроші.

Курс варшавської біржі був 10. V. незмінний, а саме 10:40. Банк польський платив за долари і дєвізи 10:38. Поза біржею долар почався курсом 10:68 і в міру лядав. Пополудні на вистку про укористування кабінету витворилася слаба тенденція і продавали долари по 10:50 при нестійкій тенденції.

На львівській приватній біржі долари америк. 10:55—10:60, долари канад. 10:55—10:40, корони чеськ. 0:26:50—0:26:75, корони австрійські 0:00:00—0:00:00, франки швейцарські 0:31:00—0:31:50, франки швейцарські 1:75—1:80, фунти штерл. 47:00—47:50.

Золото: 20 корон 40:20—41:00, 20 франків 37:30—38:00, 20 марок 45:00—46:00, 10 рублів 54:50—55:00.

Срібло: Корона австрійська 0:75—0:80, 3 корони австрійські 4:00—4:20, флорени австрійські 2:00—2:10, рубль 5:30—5:40, копійки за рубель 1:65—1:75.

Генеральний страйк в Англії.

Млинари і електромонтери в страйку, початі за страйком. — Труднощі з апро-
візацією. — Страйк копальничих робітників в Австралії. — Солідарність англій-
ських трєдюніонів. — Власними силами. — Сутички з поліцією. — Заява Бол-
дуїна. — Відповідь трєдюніонів.

Лондон, 10. травня.

Генеральний страйк в Англії загострюється. В останніх днях приєдналися до страйку млинарські робітники. Поширюється також страйк серед робітників електрівні. Серед почтарів дається завважати також наклін до страйку.

Апровізаційна акція міста натрапляє на щораз більші труднощі. Вчора з великим трудом виладова-
но транспорт муки, призначений для населення на кілька днів.

В зв'язку зі страйком в Англії, вибух страйку копальничих робітників в Австралії в півн. смузі провінції Валлі. До страйку стануло около 40 тис. осіб.

В наслідок письма генеральної ради британських трєдюніонів до ірландських трєдюніонів в справі перешкод висилки харчів до Англії, порт в Дєбліні нечинний. Пароходи з транспортним збіжжєм здержані.

Проводирі страйку відкинули

грошеву поміч німецьких комуністів, заявляючи, що на разі зможуть удержатися в страйку в власних силах.

На основі виїмкового закону, поліція арештувала в Уелінг двох провідників страйку, а саме Льютера, б. кандидата на посла, мера міста Саут Шілдєса та Гаррі Бутона, голову окружної міської ради Блєден.

В Гуль, в зв'язку з сутичками з поліцією, арештовано 22 особи. В Мільденбург товала ранила поліціянта.

Прем'єр Болдуїн заявив знову, що навізання переговорів можливе є тільки тоді, коли конгрес трєдюніонів відкине генеральний страйк, який вважає визовом, киненим під адресою уряду.

У відповіді на не заявив конгрес трєдюніонів вдруге, що боротьба є чисто економічною.

Рятунок нац. меншин

Львів, 11. травня 1926.

Проф. д-р Брокгаузен зацікавився нещодавно найбільшою раною н-тілі повосної Європи. — справно національних меншин. На 450 мі-
ліонів Европейців маємо понад 30 міль. національних меншин. На жовтєвому конгресі 1925 р., на який не були запрошені всі нац. меншини, всєтаки явилися представники 33 нац. меншин, заступаючи понад 30 міль. Европейців. В те величезне число неволених не входять конфесійні меншини (Жиди й Магомедаши), далі ірландці та народи радянської унії (поза пануючими Москалями), які згідно з теперішнім станом є фактично нац. меншинами.

Таким чином кожний десятий Европєць є неволений. З кожної держави, яка має шість „опікуватись“ нац. меншинами, знімаються безупинні жалоби, гіркі нарікання, важкі проклони. Національний гніт, культурний упадок, економічний визиск, нестримний розгін нищення, денационалізація, — ось що є признакою життя-буття нац. меншин. Дитині віднімається матірню мову, дозрілий людині історію її народу, її поетів і національних пророків, старцєві надію на дальший розвиток, просто на продовження його племені.

Щож довело до такого стану, що його спричинило? Хоч як ко-
мично це виглядає, то всєтаки прав-
дою є, що тому сталося так, що бажалося протівного. Найідеальнішою метою світової війни було створення й забезпечення державної самостійності поневолених народів. Кожна нація повинна була творити державу, яка обіймала б по можості всіх коннаціоналів. Пова-
не розмежування національних територій лєдвє чи було можливе, але побідники — замислює змагати до такого розмежування, спричинили ще більше перемішання. Дис-
пропорція між надіями і жалювлю дійсності спричинила те нещастє, яке сьогодні є млинським каменем повосної Європи. Ще більшим нещастєм повосної Європи є змагання новостворених, національно-мішаних держав стати державами одноступно-національними. Всю свою енергію і політичну мудрість повертають вони на денационалізацію національно-чужих елементів.

Нац. меншини істнували й далі. Та вони були громадянами того самого рївня, що й інші. Коли були пригноблені й утєснювані, то — зовсім природно — були вони проявою несправедливості. Давніше держава і нація, особливо в сєредущій і східній Європі, не покривалися зі собою. Тепер більші й менші побідники базують істнування й оправдання істнування держави на ідєнтифікації держави з нацією. Нові „національні держави“ побачили в „чужоплемєнцях“ чужий елемент, який знищити є їх завданням і призначенням. Розуміється, при встановлюванні кордонів вони пожаждали витягати руки по чужу територію, але загарававши її, поставили перевести асиміляцію її населення.

Звідєсь розвинулося все инше. Зовсім природно, що засуджена на смерть національність, ніяким чином не може видобути з себе й розвинути державного почування; вона мусить бути ірредентна.

тільки в крайньому випадку передбачувало введення диктатури, прибутку суд до переслухання свідків.

Свідок ген. Шептицький, б. міністр з'явився, що в 1923 р. знайшов літом у своєму помешканні бланкети, відозви і програму ППР, але викнув їх до коша. По кількох тижнях просив його телефонічно розмовитись у приватному помешканні полк. "Чоловік" (Горчинський). По кількох днях з'явився в нього Горчинський з Пенкославським. Вони оба говорили багато про завдання організації ППР, про повалення уряду, про арештування і про наміри арештування й самого ген. Шептицького, потім говорив генерал ще раз з Пенкославським телефонічно в часі краківських подій. Шептицький заперечує твердження Пенкославського про те, немов би він дав свою згоду стати в останній хвилині на чолі організації.

Ген. Жуковський дістав відозву ППР. п. н. "Патріота польські", яка йому подобалася. Він обіцяв Пенкославському співпрацю, але до організації не вступив. Бував на зібраннях організації у ген. Машевича, кс. Орачевського і Михаловського. Свідок чув, що ген. Прокопович дістав таку саму пропозицію, але заявив: "я за старий, я міг би стати хіба королем".

Свід. інж. Павлі каже, що вступив до організації за намовою Горчинського і запевняє, що до неї належать Тропчинський, Корфанти, Стронський і ген. Галлер.

Св. Одембський каже, що вступив теж до ППР за намовою Горчинського і складав присягу. Разом з ним складав присягу якийсь офіцер у мундурі. При присязі був Михаловський і ксьондз Орачевський. Цей останній виголосив проповідь, в якій закликав, щоби до справи приступали люди чистого серця". Будучи особисто в мін. Керніка, на запит того останнього, чи належить до ППР, відповів, що хвилю не належить, але "буде належати цілою душею".

Св. ген. Мацевич заявив, що до ППР належав і складав присягу, бо думав, що ППР є протикомуністичною організацією. Свідок знає, що до організації належав ген. Врочинський і ген. Жуковський. Диктатуру мали встановити в останній хвилині. Складаючи присягу, свідок бачив там офіцерів і рядових жовнірів. Виступив з організації під впливом ген. Довбур-Мусицького.

Свідок капucin кс. Зон-таг відбирав на просьбу Горчинського присягу спершу в Варшаві а потім в Ломжі, де мав сформувати відділ ППР. Коли до нього дійшла вістка про те, що до ППР належать комуністи, він виступив.

Свідок кс. Орачевський знає, що до організації не належав і присяги не складав. Його візд до Америки не мав нічого спільного з ППР. Свідок розказує багато про свої заслуги і працю для Польщі, заявляє, що все співпрацював з кожним урядом і з обуренням висказується про ті клевети, що їх пускали "злі язички" на його адресу, немов би то він їздив до румунського короля та офірував йому польську корону. До нього зголосилися були свого часу члени ППР. генерали Врочинський, Мацевич і Прокопович разом з Пенкославським. Всі вони вели розмову на біжучі політичні теми і свідок порушив справу порозуміння з урядом. В тій цілі запровадив Пенкославського і Врочинського до міністра Гломбінського, Підкінець стверджує, що "ціла справа ППР не представляється поважно". На запит прокуратора, чи належав до Головної Ради ППР, відповідає, що формально не належав, але знає, що в організації надали йому псевдонім "Тен", яким підписали без його відома й згоди програму організації".

На розправі виявилось, що для ППР дав грошеву допомогу брат ген. Шептицького граф. Олександр Шептицький.

Організаційно-політичний рух.

Довірочна нарада У. Н. Д. О. в Підгайцях.

7. травня відбулася в Підгайцях довірочна нарада мужів довіри У. Н. Д. О. Проводив о. Токар (заст. селанки Амар-Моравський з Завалова). Секретарював Гр. Семків. Організаційний статут пояснював адв. д-р Гр. Стецюк, про завдання партії реферував п. М. Струтинський зі Львова.

Хоча нарада відбувалася на основі § 2, місцеве старство прислало комісари Копешького, який через цілий час робив записки. Підчас дискусії, коли реферат зі Львова давав пояснення до деяких точок програми У. Н. Д. О., комісар перебував, мовляв — бесідуючи підбурює. Головно не подобалася йому інформація, яким чином так багато земель опинилося в руках польських поміщиків.

На нараді вибрано тимчасову політичну управу повіту, до якої ввійшли:

о. Остан Гайдукевич з Носова (голова), д-р Гр. Стецюк (заступник голови), Гр. Семків (секретар), Гр. Скаскін з Божикова, о. Литинський з Телічного, Амар-Моравський з Завалова, зах. Сена з Ново-сілки, нотар Ст. Левицький, д-р Е. Ловицький і о. П. Кабак з Бокова, а як заступники: Юр. Соломоря з Богатковець і Гавр. Романків з Мужикова.

Управа поділила поміж себе повіт, вирішуючи скликати по селах довірочні наради і приготувати в найближчих тижнях грунт до скликання Повітової Народного З'їзду.

ТОРГОВЕЛЬНО-ПРОМИСЛОВА
СПІЛКА з о.м. пр.

"ХРОМ"

у Львові, ул. Руська ч. 20
виробляє під проводом най-
ліпших фахових сил

найкращу шкіру на обув,
яка що до якості конкурсу
з заграничними виробами. Фа-
брика Спільки в Зимній Воді
коло Львова приймає під най-
кориснішими умовами всякі
роди сирих шкір до заміни за
1652 готову шкіру. 4-6

СКЛЕП СПІЛКИ

у Львові, при ул. Руській ч. 20
має на складі всякі роди шкір
та продає їх по оригіналь-
них фабричних цінах.

Сензаційне вбивство в Жовкві.

Сержант вбиває полковника і дру-
гого сержанта.

В суботу, дня 8. ц. м. попол. в касарні б. п. кінних стрільців у Жовкві трапилася кривава драма. Після зібраних вісток представляється вона так:

Полковник Обедзінський, відбуваючи інспекцію касарні, ввійшов до стайні, де не все найшов в порядку. Коли за те згнів сержанта Кіселевського, цей у хвилині як полковник обернувся до нього плечима і виходив — стрілив до нього два рази з револьверу. Тяжко ранений полковник міг іше перебігти кількадесять кроків, та упав при брамі другої стайні і стратив пригрозі. Після першої лікарської помочі полковник помер. В часі, коли рятували полковника, сержант Кіселевський побіг з револьвером у руках до третьої стайні і тут, стрінувши сержанта Гадомського, застрелив його, з докором, що він постіжно робив доноси на нього. Опісля вибіг на подвір'я і стрілив собі в голову. Тяжко раненого Кіселевського перенесли до касарні, а в неділю перевезли його в тяжкій стані до шпиталю до Львова.

Причина вбивства полковника і сержанта ще невідома. Одні кажуть, що полковник Обедзінський, вводячи підірвану в полку дисципліну, був занадто вимагаючий і строгий. Інші кажуть, що Кіселевський доконав обох вбивств з пімсти за викриття його надужити.

НОВИНКИ.

— Пригада. У вівторок, дня 11. травня 1926 р. відбувається заходом Народної Організації Українців м. Львова в великій залі Музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові вул. Шашкевича ч. 5 народне віче. На порядку дня справа фондації "Народного Дому" у Львові та господарка цієї фондації. Тому, що справа важка, як найчисленніша участь українського громадянства на вічу konieczna. Баганим було би, щоби українська львівська інтелігенція, яка зазвичай так нечисленно приходила на віча, відступила бохай ця разом від цієї "засад" та явилася громадно на вічу. Початок віча в год. пісесмої вівторок.

— Комітет для вшанування 10-ліття смерті І. Франка подає до загального відома, що налізки на вікна вже можна набувати по 20 сот. за штуку у Львові в книгарні Н. Тоз. ім. Шевченка, в книгарні УПТ. і в Союзі Базарі. — Повітові і місцеві комітети можуть замовляти налізки про сто в Комітеті (Львів, Ринок 10 ІІ, Т-во "Просвіта"). До всіх філій "Просвіти", склада "Народної Торговлі", висилка вже відбувається. — З замовленнями спішити, щоби усталити висоту наклadu.

— Прими температури. Після сензаційних повідомлень від сонця, що приходять нарешті весні і кількох справді весняних днів, погода надумалася і метнула хвостом, мов лисиця. У всій середній Європі студня. У Баварії та Шварцвальді зима. Від 7-го травня шаліла сніго-виця, виривши все снігом на висоті 800 метрів. У Франції великі бурі; у Богезах сніги. У Вічні температура показувала 7 степ. Ц., отже на 11 степ. менше, як минулого тижня. І в нас позимніло, а вранці 10-го ц. м. падав дощ зі снігом. У звязку з цим диним явищем природи, німецькі пасішники звертають увагу, що бжолки є найкращими вістунами погоди. Цього року бжолки винесли трутнів ще перед часом рійки, не даючи їм виконати свого завдання: западіння маток. Бжолки хотять таким робом зменшити якомога свою родину, про-чуваючи холод, який не дасть їм змоги зібрати досить меду.

— Заморські вісти. Ми вже інформували про те, що з редакції американської "Свободи" уступив п. Лотоцький, а на його місце прийшов д-р Лука Мишуга. Тепер зауважимо, що п. Лотоцький має приїхати вже в половині травня на кількамісячний побут до Львова. Д-р Л. Мишуга далі виконує обов'язки секретаря Об'єднання. — В американській "Свободі" з 2-го квітня "Об'єднання" просить красу пресу передати до відома загалу, що "Об'єднання" веде головню до-помогову акцію та висилає зібрані гроші згідно з ухвалою конгресу тільки на руки загально-народних установ. Поза центральними уста-новами висилає "Об'єднання" допо-моги тільки тим установам чи на-віть приватним особам, для яких перевели тут спеціальну збірку і ціля якої означили самі жертводатці. На те звертає увагу "Об'єднання" тому, що дістає дуже бага-то писем з краю навіть від приват-них людей, що просять допомоги для себе особисто. Також не від-ляє "Об'єднання" ніяких інформацій ні що до студій на американських університетах, ні не випускає посад для тих, що покінчили красні уні-верситети. При тім зазначає, що в першому випадку треба звертатися за інформаціями до американських консулатів, а в другому випадку заявляє, що для покінчивших кра-сві університети в Америці ніяких посад нема.

— З хроніки самогубств. Служанка при вул. Кохановського 15, Софія Б. сповнювала свої обов'язки так совісно, що припавши в грубий недітьє нечливо, з рознуки хотіла отруїтись сілним класом. На щастя вишиза kwasу за мало і

Райські розкоші за два гроші!

2 ложечки цукру . . . 1.5 гроші
1 порція екстракту китового, АГРУМА . . . 0.5
1 склянка чистої води . . . 0.4
Сума: Шляхика знамен-
тої немомиди . . . 2-гроші

виздоровіла, почувачи повну ві-разу до смерті. — Тіло 42-літньо-го поштового урядовця Меч. Тер-лецького найшли на залізничній шляху між Смизловом і Басіаком.

— 3 темної хроніки. Чимало проворности виявили два львівські арештанти Соя та Цесарський, засуджені на два тижні. Їх бажан-ня свободи було такє сильне, що рішили вирвати собі зуби. Коли вартовий віз їх до амбулаторії в Бригідках, вони по дорозі астигали скинути зі себе залізні пута і ідеати у аутичний юрбі. — Опі-кунюю сільських злодійів стала молода 22-літня власниця крамниці з Добрусиці, равського повіту. Регіна Вольфіна. Трьох молодців, двох Домарадських і Леппіна, гра-били селли і відпродувати добули Вольфіній, яка їх частувала го-рлякою та гостіла. Все це то-варство засуджене на кількамісячну в'язницю.

— Не хотять дітей. Випадки підкинутих дітей повторюються далі. На вул. Збараській ч. 1. най-шли вчора 2-місячну дитинку за-горнену в захміття. Поліція ареш-тувала служанку Грушкіну за підкинення своєї дитини в вишій місці. Майже одночасно львівський суд присяжних засудив сільську дитину Гораківну на півтретя року важкої в'язниці за те, що за-душила свою дитину кусинком ву-гля і кинула її на поталу злій со-баці. Інстинкт собаки був ніжні-ший як матері, бо коли вона за-чинена завила, збіглися сусіди і злочин виявився.

— 1000-літній парламент. Іс-ландський парламент, Альтінг, у мі-сті Рейкявік, уважав себе найстар-шою цього рода інституцією в Еуро-пі, бо святкуватиме в 1930 році своє тисячелітнє істнування. Уряд уже нині приготував програму ювілею, на який запрохає пред-ставників усіх держав. На чудовій рівнині Тінгваллі, де парламент радив від 930 до 1798 р., уряд од-чинить величезний національний парк і зорганізує все свято.

— Голова численного роду. По-мерла у Львові у жидівським шпи-талі жінка Шпроперова, з Камілки Струмилової, яка асалавлася не ли-ше своїми 102 роками, при повній здоров'ю аж до смерті, а годовио нападками. Мала вона 10 дітей, 40 внуків і 60 правнуків.

— Податок на шляхотство. Бель-гійський уряд видав закон, що при видачі документів для призначен-ня комуся шляхотського титулу, пере-несення його, або потвердження, дотична особа платитиме податок, згідно зі своїм маєтковим станом, від 2,500 до 10,000 франків.

— Париж має тепер на підставі останньої статистики 2,338,416 меш-канців, себто на 25,000 менше, як у 1921 р.

— Сім чудес світа. Один амери-канський часопис зорганізував ан-кету між тисячею учених в Європі та Америці: що можна уважати семи чудесами сучасности? Відпо-віди прийшли в такім порядку: беш-дротний телеграф, телефон, літа-радіо, спектральна аналіза, промін-ня Рентгена, Паламський Канал, лічення ран без болю і синтетична хемія. Старовина знала таких сім чудес світа: Олександрійська мор-ська ліхтарня, Родійський Колос, дятиння Діани в Ефезі, висаїчі го-роди Вавилону, піраміди, гробниця Мафусаїла і статуя Юпітера в Олімпі. Там техніка сдмалась з ми-стеством, мінні з наукою.

— Занепад московського собо-ру. Один з найкращих російських соборів: Іванівський у Ленінграді, валиться, власнією неадастачдогляд

стичною. І — навпаки — держава, що ниплекала цей ірредентизм, є змушена нищити його в ім'я свого існування. Є це боротьба держав проти своїх громадян.

Через те внаслідок адміністрація є виключена, через те хворіє в нутрі держава, але це є тільки однією стороною лиха. Зовсім природно, що в пошуках за підмогою, в обороні свого існування ірредента звертається до свого матеріального. Це знову викликає ворожі відносини між сусідніми державами, внаслідок цієї ворожнечі є безнадійність мира в Європі яко тривкого стану.

Чи немає ніякого виходу з цього примусового положення, яке неминує веде до вічного юдження, бойкотів і нових воєн?

Камільо Морокутті, Італієць по національності і Югославин по державній приналежності, в брошурі „Європа й етнічні меншини“ шукає виходу з цих жорен народів. І той вихід добуває він в створенні блоку нац. меншин. Всі меншини терплять однаке лихо. Всі вони не хотять дати себе стравити, знищити. Всі бажають зберегти свої національні прикмети, свою культуру, свою душу, свій стан послідани в цих важких часах загальної патології і впливаючих з неї страхот. Отже нац. меншини повинні створити спільний національний блок, який був би їх взаємною поручкою. Нац. меншини взаємно підтримували себе і взаємно обороняли свої інтереси шляхом відповідного натиску на уряди і держави (напр. данські Німці будили обов'язки заступати інтереси данської меншини в Німеччині і — навпаки — німецькі Данці інтереси німецької меншини в Данії і т. д. всюди, в цій Європі).

Найбільшою перепоною такого блоку і такої взаємної поручки, перепоною, що різко зазначилася в Женеві мин. року, є питання діяльності. Чи меншини повинні виразно й безсумнівно зрештеш змагання приєднатися, повернути до свого материнського краю? Чи вимога є дуже важкою і для багатьох неможливою до сповнення. Однак можна згодитися на при-

пинення ірредентистичної пропаганди, щоб дати спромозу нац. більшості припинити розпочату денационалізацію. Таким чином нац. меншини зберегли б себе від винищення, виявляючи діяльність супроти себе самої, не спускаючи з ока того, що в будучій Європі ніякішні границі не матимуть ніякого значіння, та що розв'язка наболілого нині меншинного питання зможе відбутися мирно, без викликаючих воєн. Блок європейських нац. меншин якраз повинен підготувати мирну розв'язку меншинної проблеми понад існуючі тепер державні границі.

Такі є погляди Кам. Морокутті і проф. Брокгаузена, такою є нова, пропонована ними тактика оборони нац. меншин перед їх заглявою.

Національні меншини.

А. Т. Е. (Агенція телсграфічна „Експрес“) на основі матеріалів „Інституту національних меншин“ подає деякі інформації про життя неволених народів в Польщі і за кордоном.

Реконструкція Білоруського Національного Комітету у Вільні.

„Кур'єр Вільський“ згадує, що в середині квітня ц. р. відбулося зібрання членів Білоруського Національного Комітету у Вільні, вибраних на основі нових мандатів від поодиноких білоруських установ. Селянсько-робітничий білоруський громада (група пос. Тарашкевича) втратила свій вплив в комітеті в користь білоруського „Сел. Союзу“ (група послів Яремича й Рогоулі) та білоруської християнської демократії (група пос. О. Станкевича). „Угода“ (по нашому „хлібоїдська“)

Модні новини для пань на костюми, плащі, мужеські сукні, шовки, шифони поручає по низьких цінах фірма

АНТІН УВЕРА

Львів, вул. Галицька 10.
Філія в Тернополі і Станію.

О. КИСІЛЕВСЬКА.

На маргінесі жіночого руху.

Коли бачимо оці недавно заініційовані жіночі анкети, наради, зібрання, мимовільно насувається думка: чи справді пічється у нас нова епоха, чи, як це звичайно в Україні буває, шла широко закреслена акція спалаху, як жменя соломки й осяде чорною купкою попелу?

Розум каже, що коли у нас не загинув ще зовсім самозберігаючий інстинкт, то на цей раз воно не повинно на солом'яних огні скінчитися. Цей рух, хоч може не всіздуть собі з цього справу, не викликає мода або амбітна забавка одиниць — а тверда, необхідна konieczність, просто самооборона перед неминучою руйною, моральною і матеріальною загальною катастрофою. Бо куди, у який кут ми не звернулися, до якої не взяли бачи праці, все, наче в мур головою, вдаримося в konieczність активної праці жіночих мас, тих мас, на яких як на гранітові півалини, будуватися мусить відродження нашого народу.

Ось хочби в господарській діяльності. Коли до недавнього часу господар дбав про засів збіжжя й тут же а руки продавав та заспокоював тим усією господарсько-родинні витрати — нині, якщо хоча піднятися з руїни, мусить вести свою господарку так, щоб зужити плоди свого поля на виплекання добрих молочних коров, несучих курок, легко тучних свиней і шойно доходом із них удержувати себе й родину. Отже все, біля чого він у полі трудиться, перейде спільно через жіночі руки й при несе аніж або втрату, залежно від освітнього рівня хазяйки.

Найважливішим етапом нашого еко-

номічного розвитку мусить бути загальне кооперативне об'єднання. Та й тут найбільші наші зусилля не допоможуть, доки не зрозуміє й не візьме діяльної участі в кооперативі загальне жіноцтво.

Якщо хочемо впливати на наше молоде покоління — справити його виховання, скріпити фізично й морально; коли хочемо дати якнайширше поле діляння „Рідній Школі“ (а без цього грозить нам винародовлення й деморалізація) у шй праці з нами рука в руку мусить йти хоч не високоосвічена, але розумна, свідомо громадянка-жінка.

Та ці правди зрештою всім знай. Ми привикли до них всіх і напевно вони не псували б нам нашої го супокую, якби не те, що недавніми часами змусило інтелігенцію зайнятися селянською, а саме: призначити жіночі політичні права, — ця одинока добра спадщина, яку дістало жіноцтво. Це одне дає нам надію, що всупереч усій нашій байдужості, справа розвитку сільсько-го жіноцтва не зійде в чергу, а чим буде ближче до виборів, тим яркіше виринатиме, тим ставатиме актуальнішою.

Однак що робитися для освітлення, освічення, притягнення до суспільної роботи жіноцтва? Там мало селянок може користуватися. Правда, в кількох містах улаштовано курси шиття, однак з них мало селянства користає; в кількох повітах енергійні управи „Союзу Українок“ скликали з великим успіхом жіночі анкети, то тут, то там заснували жіночий гурток або заохотили жіноцтво, щоб вступало в члени наших просвітних чи економічних установ. Та супроти розміру праці, це можна хіба уважати за перші спроби, як жіноцтво відгукнується на цю акцію, та як поведе дальшу роботу.

група Павлікевича (білоруський Данилович) з органом „Беларуске Слово“ (білоруський „Сел. Прапор“) — очевидно — не входить до комітету.

Річне зібрання Литовського Комітету у Вільні.

Недавно відбулося річне зібрання Литовського Комітету у Вільні звернуло головну увагу на шкільні справи, а спеціально на справу учительської семінарії у Вільні і гімназій у Свенцінах. Комітет робитиме заходи, щоб литовські вчителі, яких досі не допущено до державних іспитів, могли їх скласти ще перед новим шкільним роком. Президія Литовського Комітету дисидея в давньому складі з д-ром Олсейком на чолі.

И національний уряд і нац. меншини в Чехословаччині.

Дня 9. березня ц. р. Союз нац. меншин в Німеччині звернувся до канцлера німецької республіки з меморіалом, в якому виставлено найважливіші постулати нац. меншин. У відповіді на цей меморіал міністер внутр. справ Кільц надіслав до Союзу нац. меншин таке письмо:

„У відповіді на вгорі згадані листи Шлях. Лівня мало честь закомунікувати, що представлений мені Союзом бажання піддан подібного розгляду в порозумінні з дотичними пруськими властями. Застерігаю собі найважливіше вернути до цієї справи після закінчення розгляду. — Д-р Кільц“.

Проект шкільного закону в Чехословаччині.

Чехословацьке міністерство освіти покінчило з кінцем квітня ц. р. праці над проектом шкільного закону в Чехословаччині. В проекті стрічаємо постанови, що торкаються нац. меншин в ділянці привселюдного шкільництва. В нечеських школах проєкт допускає викладові мови: українську, німецьку, польську, мадярську і гебрійську.

Принципово шкільна влада повинна в дкривати школи там, де в проміні 4 км. є 40 дітей у шкільному віці. Міністер освіти може оснувати школу і там, де немає 40 дітей. Ця постанова головним чином має на приміті школи для нац. меншин. Крім того міністер має право заснувати спеціальні класи для дітей,

приналежних до нац. меншин в чеських школах. Якщо повстане меншинна школа, тоді рішає міністер освіти, чи має її перенести адміністрація державних шкіл. Тоді меншинна школа повинна бути удержувана так, як школи, удержувані шкільними громадами. Таким чином повинна бути усунена різниця між меншинними і більшинними шкільництвами. Держава удержує тільки школи утворені повніще законом приписаного типом, лише меншинні школи може перенести держава навіть з нижчим від законного мінімуму (40 дітей) і то головню тоді, коли до тих шкіл неприхильно ставляться шкільні органи, опановані нац. більшістю. Про національність дитини рішає батько.

По широкому світі.

Францусько-німецький договір про воздушну флоту забороняє Німеччині будувати військові літаки, даючи повну свободу торговельній флоті, з застереженнями, що цих літаків уживатимуть виключно на потребу звичайних воздушних ліній. Весь персонал німецької воздушної флоту може контролювати Ліга Націй.

У Марокко почалася знову війна. Францусько-іспанські війська йдуть офензивою, Абд-аль-Крім зміщує надбережну оборонну лінію.

Справа Ради Ліги Націй увійшла знову в нову стадію. Є думка, щоб ждати на вибір нового президента Бразилії, який пічне урядувати у жовтні і не буде таким упертим щодо свого становища як теперішній. Тоді Рада Ліги Націй збиралася би замість пересунути у жовтні, а справу вступу Німеччини до Ліги пересунули би на січень 1927 р.

Розконспіровані конспіранти.

„Поготове патріотиче польське“ перед судом.

По переслухання обвинувачених, що боронять себе тим, немов би то ППП. мало за завдання виключно допомогу урядові на випадок комуністичного перевороту і

Хто був на такій анкеті, той бачив на власні очі чудо: жінка, що приходила непевна, залякана, прибіта долею, якій піддавалася з крайньою резигнацією, після доброї промови підносила свою роками схилену голову й входила з вундертішнім душевним світлом, що відповідало піддане світи-тими їй, як зізвезда серед пітьми.

Крім зборів та анкет другим етапом роботи на цьому полі є оснудування жіночих гуртків: секція при читальнях чи кооперативах, або окремих, як кружки „Союзу Українок“. Є багато прихильників цієї останньої методи, але й не менше є той думки, що творення окремих жіночих гуртків є зайве, що жінки повинні працювати якраз разом з чоловіками. Гадаю, що перша метода доцільніша. Жіноцтво мусить спершу осмілитися, освоїтися з новим положенням, мусить мати змогу вільно в власному гурті збиратися, обговорювати не одну спеціально жіночу тему — а шойно згодом зможе повніи використати свої права і стати поліці з мужицтвом.

Великою помічю у цьому була би наша сільська інтелігенція. Правда, до цього часу дуже мало хто стає до праці над відродженням сільського жіноцтва, поруч з міським інтелігенцією, — однак треба надіятися, що це наслідок незрозуміння ваги хвилі. І коли нам удасться хоча би кожну одиницю зокрема переконати в обов'язках, які кожний з нас з огляду на повагу ситуації мусить прийняти на себе, то остаточно удасться нам призначити і їх до нашої роботи.

Розуміється, що таким сільським кружкам необхідно надати зміст через улаштування по селах відділів, а особливо коротких практичних курсів. Ніхто не думає, що однією з найважливіших викладами можна ко-

гось навчити добре варити, пекти, господарити, плекати діти, ходити біля недужих і т. д., але кількадесяті побути інтелігентних людей серед сільського жіноцтва, подання практичних вказівок та порад, — зробити багато добра, зацікавити зв'язки між інтелігенцією і селянством, заохотити до дальшого заінтересування даним предметом, приєднає тих, що досі до такої акції ставляться байдуже, а то й вороже.

Недавній зїзд делегаток філій „Союзу Українок“ дав нам змогу почути, що в різних сторонах краю роботу що започатковано з незвичайними успіхами; але із тих звітів бачимо теж, що в різних місцевостях трудно до цієї роботи, як слід, підійти, а в інших таки зовсім не починали її. На згаданому зїзді прийняли одну дуже важку й корисну постанову, а саме, що „Союз Українок“ має право в разі потреби відвідати філію „С. У.“, вглянути, — як, або чому робота не йде й своєю пороною, інтервенцією спонукати дану філію до інтенсивної роботи. Бажане було, щоб обдумавши всесторонню план роботи, організаторки схотіли скористати з наданого їм зїздом права. Я розпочала свою організаційну акцію по сплячких закутках нашого краю. У нас під що пору не смі бути недіяльних жіночих організацій; не сміє бути відмови від загально-громадянської роботи через дрібну чистоту філіантської роботи. (На це покликатися треба до життя спеціально призначених товаришів). Союз мусить на себе взяти суспільну роботу ширшого значіння — мусить об'єднати спільно з поляками до цього товариствами, як твердо й рішуче переводити в життя велику переломову працю.